

Економіка та туризм

УДК 338.488

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17748655>

**Економічна оцінка проектування та організації рекреаційних послуг
закладів готельно-ресторанного господарства Волинської області з
використанням інноваційних технологій**

Лепкий Михайло Іванович,

кандидат географічних наук, доцент, кафедра туризму та готельно-ресторанної справи, Луцький національний технічний університет, м. Луцьк, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-2470-6780>

Дашук Юлія Євгенівна,

кандидат економічних наук, доцент, кафедра туризму та готельно-ресторанної справи, Луцький національний технічний університет, м. Луцьк, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-6394-017X>

Подольак Володимир Миколайович,

кандидат технічних наук, доцент, кафедра туризму та готельно-ресторанної справи, Луцький національний технічний університет, м. Луцьк, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-8521-1258>

Прийнято: 10.11.2025 | Оpubліковано: 28.11.2025

***Анотація:** У статті дано економічну оцінку проектування та організації рекреаційних послуг закладів готельно-ресторанного господарства Волинської області з урахуванням інноваційних технологій.*

Мета статті полягає в обґрунтуванні теоретичних засад і розроблення практичних рекомендацій щодо економічної оцінки процесів проектування та організації рекреаційних послуг у закладах готельно-ресторанного господарства Волинської області з використанням інноваційних технологій, для підвищення ефективності їх функціонування, конкурентоспроможності та стійкого розвитку регіонального туристично-рекреаційного комплексу. Для досягнення мети використано теоретичні методи дослідження, такі як аналіз, синтез, індукція, дедукція, що дозволили вивчити та узагальнити наукові підходи до сутності, структури та економічного змісту рекреаційних послуг, а також проаналізувати сучасний стан розвитку галузі у регіоні. Крім того, емпіричні методи (статистичний аналіз, порівняльний, факторний аналіз) були застосовані для економічної оцінки діяльності підприємств регіону з урахуванням рівня інноваційності, що виявило більшу завантаженість номерного фонду, рентабельність, середній чек та ефективність надання додаткових послуг у закладах, які застосовують сучасні цифрові та автоматизовані рішення.

Встановлено, що рекреаційні послуги виконують важливу функцію у формуванні комплексного рекреаційного продукту Волинської області та є важливим джерелом доходів для готельно-ресторанних закладів. Проведено SWOT-аналіз економічної ефективності галузі, який дозволив визначити сильні сторони та можливості Волинської області для інноваційного розвитку, а також слабкі сторони і загрози, що потребують стратегічного управління та модернізації інфраструктури. Отримані результати підтверджують, що інтеграція інноваційних технологій у проектуванні та наданні рекреаційних послуг створює передумови для зростання прибутковості підприємств, підвищенні конкурентоспроможності регіону та формування високоякісного рекреаційного продукту. Практична значущість дослідження полягає у визначенні напрямів підвищення

економічної ефективності закладів готельно-ресторанного господарства Волинської області, що може слугувати основою для розробки стратегій інноваційного розвитку регіональної індустрії рекреаційних послуг.

Ключові слова: *інновації, проектування, організація, рекреаційні послуги, готельно-ресторанні господарства, економічна ефективність, цифровізація, інвестиційний аналіз.*

Economic assessment of the design and organization of recreational services of hotel and restaurant establishments in the Volyn region using innovative technologies

Mykhailo Lepkiy,

Candidate of Sciences (Geography), Associate Professor, Department of Tourism and Hotel and Restaurant Business, Lutsk National Technical University, Lutsk, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-2470-6780>

Yuliia Dashchuk,

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Department of Tourism and Hotel and Restaurant Business, Lutsk National Technical University, Lutsk, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-6394-017X>

Volodymyr Podolak,

Candidate of Sciences (Machinery), Associate Professor, Department of Tourism and Hotel and Restaurant Business, Lutsk National Technical University, Lutsk, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-8521-1258>

Abstract: *The article provides an economic evaluation of the design and organization of recreational services within hospitality establishments in Volyn Oblast, with consideration of innovative technologies. The aim of the article is to substantiate the theoretical foundations and develop practical recommendations for the economic evaluation of the processes of designing and organizing recreational services in the region's hospitality establishments using innovative technologies, in order to enhance their operational efficiency, competitiveness, and ensure the sustainable development of the regional tourism and recreation complex.*

To achieve this aim, theoretical research methods such as analysis, synthesis, induction, and deduction were employed. These methods facilitated the examination and generalization of scientific approaches to the essence, structure, and economic content of recreational services, as well as the analysis of the current state of industry development in the region. Furthermore, empirical methods (statistical analysis, comparative analysis, factor analysis) were applied for the economic evaluation of enterprise activities in the region, factoring in the level of innovativeness. This analysis revealed a higher room occupancy rate, profitability, average check, and greater effectiveness in providing additional services in establishments that utilize modern digital and automated solutions.

It is established that recreational services play a vital role in forming the integrated recreational product of Volyn Oblast and represent a significant source of revenue for hospitality establishments. A SWOT analysis of the industry's economic effectiveness was conducted, which helped identify the strengths and opportunities of Volyn Oblast for innovative development, as well as the weaknesses and threats that require strategic management and infrastructure modernization.

The results confirm that the integration of innovative technologies in the design and provision of recreational services creates the prerequisites for increasing enterprise profitability, enhancing the region's competitiveness, and

forming a high-quality recreational product. The practical significance of the study lies in defining directions for improving the economic efficiency of hospitality establishments in Volyn Oblast, which can serve as a basis for developing strategies for the innovative development of the regional recreational services industry.

Keywords: *innovation, design, organization, recreational services, hotel and restaurant industries, economic efficiency, digitalization, investment analysis.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах зростання конкуренції на ринку туристичних та рекреаційних послуг особливого значення набуває ефективне управління розвитком закладів готельно-ресторанного господарства регіонального рівня. Волинська область, маючи значний природно-рекреаційний потенціал, вигідне географічне розташування та культурно-історичні ресурси, залишається недостатньо використаною у сфері рекреаційних послуг. Однією з причин є відсутність економічно обґрунтованих підходів до проектування та організації рекреаційних послуг, а також низький рівень впровадження інноваційних технологій у діяльність готельно-ресторанних підприємств.

Сучасні тенденції розвитку готельно-ресторанної сфери вимагають комплексної оцінки ефективності використання інновацій у створенні та наданні рекреаційних послуг – від цифровізації сервісних процесів до впровадження екологічних технологій, персоналізованих послуг і смарт-рішень для клієнтів. Проте науково-методичні підходи до економічної оцінки таких процесів у регіональному розрізі залишаються недостатньо розробленими. Це ускладнює прийняття управлінських рішень, планування інвестицій і формування стратегії сталого розвитку готельно-ресторанної сфери Волинської області.

Отже, постає науково-практична проблема обґрунтування теоретичних і методичних засад економічної оцінки проектування та організації

рекреаційних послуг закладів готельно-ресторанного господарства із застосуванням інноваційних технологій, що дозволить підвищити конкурентоспроможність регіону та сприятиме сталому розвитку його туристично-рекреаційного комплексу. З огляду на це, наукова новизна дослідження полягає у економічній оцінці ефективності рекреаційних послуг закладів готельно-ресторанного господарства Волинської області, яка враховує вплив рівня інноваційності та цифровізації на показники завантаженості, рентабельності та середнього чеку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження в галузі інновацій туризму, готельно-ресторанного бізнесу та рекреаційних послуг проводилися багатьма вченими, які активно вивчали мінливі споживчі тренди та глобальні зміни. Дані дослідження можна згрупувати у три основні тематичні блоки:

– загальні інновації, тренди та розвиток готельно-ресторанного бізнесу. Цей блок охоплює дослідження, зосереджені на загальних аспектах інновацій у галузі, глобальних трендах та управлінні підприємствами готельно-ресторанного бізнесу без специфічної регіональної прив'язки. Науковці Дмитришин Б.В. [6], Кулиняк І.Я., Головецький Д.І. [9], Лисюк Т., Терещук О., Пасічник М. [11-12], Паска М.З., Радзімовська О.В., Гузенко І.І., Гузенко А.Ю., Холявка В.З. [15], Опанащук Ю.Я., Колісниченко Т.О., Вергун А.М. [14] вивчали мінливі споживчі тренди, глобальні зміни, інновації як фактор розвитку готельно-ресторанного бізнесу, міжнародні інноваційні тренди, світові досягнення та інноваційні технології в туризмі та готельно-ресторанному бізнесі;

– регіональний аспект розвитку готельно-ресторанного бізнесу та рекреаційних послуг (Волинська область). Сюди входять праці, які безпосередньо розглядають діяльність підприємств готельно-ресторанного бізнесу та рекреаційних послуг у контексті Волинської області. Дослідники

Ляшук М.М., Стешенко Л.І. та Савченко І.А., Гаталяк О., Матвійчук Л.Ю. та Лепкий М.І., Єрко І.В., Мельник Н.В. та Демчук О.А. [7], Лепкий М., Подоляк В. [10] проводили аналіз діяльності розвитку підприємств готельно-ресторанного бізнесу на регіональному рівні, а також досліджували регіональні особливості організації рекреаційних послуг готельно-ресторанних комплексів;

– специфічні економічні та технічні аспекти готельно-ресторанного бізнесу. Цей блок включає вузькоспеціалізовані дослідження, що стосуються економічного аналізу, проєктування або функціонування готельно-ресторанного бізнесу в особливих умовах (наприклад, воєнний стан). Науковці Баландіна І.С. [1], Валінкевич Н.В., Осіпчук А.С. [2] досліджували економічні та технічні аспекти проєктування об'єктів готельно-ресторанного господарства, проводили економічний аналіз діяльності підприємств туристичної інфраструктури під час воєнного стану.

Так, як багато наукових досліджень, зосереджені на загальних аспектах управління, маркетингу та інновацій, аспект економічної оцінки проєктування та організації рекреаційних послуг закладів готельно-ресторанного господарства з використанням інноваційних технологій в регіональному розрізі залишається малодослідженим. Проте, комплексна економічна оцінка ефективності проєктування та організації рекреаційних послуг закладів готельно-ресторанного господарства, що інтегрує інноваційні технології як ключовий фактор ефективності саме на регіональному рівні (Волинська область), не знайшла достатнього висвітлення в наукових працях і потребує подальшого поглибленого дослідження.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Питання економічної ефективності діяльності закладів готельно-ресторанного господарства та розвитку рекреаційних послуг широко висвітлюються у працях вітчизняних і зарубіжних учених. Дослідники розглядають теоретико-

методичні основи управління туристично-рекреаційною діяльністю, оцінювання інвестиційної привабливості галузі, вплив інновацій на підвищення конкурентоспроможності підприємств сфери послуг. Разом із тим, більшість наявних наукових підходів зосереджена на загальних аспектах економічного розвитку туристичної індустрії, не враховуючи регіональну специфіку та особливості інтеграції інновацій у процес проектування і надання рекреаційних послуг.

Недостатньо дослідженими залишаються питання економічної оцінки ефективності впровадження інноваційних технологій у сфері готельно-ресторанного господарства саме на регіональному рівні, зокрема у Волинській області, де потенціал природно-рекреаційних ресурсів поєднується із потребою модернізації матеріально-технічної бази та цифровізації послуг. Також невирішеною залишається проблема розроблення системного методичного підходу до визначення економічної доцільності проектування рекреаційних послуг із використанням інноваційних рішень — від етапу планування до реалізації та моніторингу результатів.

Оцінка економічної ефективності проектування та організації рекреаційних послуг у готельно-ресторанних закладах є актуальним предметом регіональних економічних досліджень, що демонструє значну варіативність залежно від спеціалізації та локації об'єктів. Зокрема, у Карпатському регіоні (Львівська, Івано-Франківська, Закарпатська області) акцент часто робиться на оцінці довгострокової прибутковості інвестицій у SPA-центри, гірськолижні траси та оздоровчі послуги, використовуючи такі показники, як чиста приведена вартість та внутрішня норма дохідності, що підтверджує стійкий попит на природний та екологічний туризм. Натомість, у великих міських агломераціях (Київ, Одеса, Харків) ефективність рекреаційних послуг (наприклад, конференц-зали, фітнес-центри, арт-простори) оцінюється через коефіцієнти завантаження, середній дохід на

номер/місце, підкреслюючи швидку окупність та залежність від ділової активності, що відображає регіональні відмінності у моделях споживання та інвестиційній привабливості.

Отже, існує наукова потреба у формуванні інтегрованої моделі економічної оцінки проектування та організації рекреаційних послуг у закладах готельно-ресторанного господарства Волинської області з урахуванням інноваційних чинників, що дозволить підвищити ефективність управлінських рішень, оптимізувати витрати та забезпечити сталий розвиток регіонального туристично-рекреаційного комплексу.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є обґрунтування теоретичних засад і розроблення практичних рекомендацій щодо економічної оцінки процесів проектування та організації рекреаційних послуг у закладах готельно-ресторанного господарства Волинської області з використанням інноваційних технологій, з метою підвищення ефективності їх функціонування, конкурентоспроможності та стійкого розвитку регіонального туристично-рекреаційного комплексу.

Для досягнення поставленої мети передбачається виконання таких завдань:

- узагальнити теоретичні підходи до сутності, структури та економічного змісту рекреаційних послуг у системі готельно-ресторанного господарства;
- дослідити сучасний стан і тенденції розвитку рекреаційних послуг у Волинській області, визначити їхню роль у формуванні регіонального рекреаційного продукту;
- оцінити економічну ефективність функціонування закладів готельно-ресторанного господарства, що надають рекреаційні послуги, із врахуванням рівня впровадження інноваційних технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Рекреаційні послуги є важливою складовою індустрії гостинності, що поєднує елементи туризму, відпочинку, оздоровлення, харчування та розваг. У науковій літературі поняття «рекреаційні послуги» трактується неоднозначно, що зумовлено багатофункціональністю рекреаційної діяльності та різноманітністю економічних відносин, які в ній виникають. З економічного погляду, рекреаційні послуги є результатом цілеспрямованої діяльності суб'єктів господарювання, спрямованої на задоволення потреб споживачів у відновленні фізичних і психологічних ресурсів, забезпеченні комфортного середовища для відпочинку та дозвілля з використанням матеріальних, трудових і природних ресурсів [8].

У системі готельно-ресторанного господарства рекреаційні послуги розглядаються як комплексна економічна категорія, що поєднує матеріальні й нематеріальні складові сервісу. Їхня сутність полягає у створенні доданої вартості за рахунок формування споживчої корисності, пов'язаної не лише з наданням житла та харчування, але й з організацією відпочинку, розваг, оздоровчих, культурно-пізнавальних і спортивних заходів [10].

Структура рекреаційних послуг у готельно-ресторанній сфері включає такі основні елементи:

- базові послуги – проживання, харчування, санітарно-побутове обслуговування;
- додаткові послуги – транспортне, інформаційне, екскурсійне, спортивно-оздоровче та анімаційне обслуговування;
- супутні послуги – організація дозвілля, культурних заходів, бізнес-сервісу, використання ІТ-рішень для персоналізації обслуговування клієнтів.

З позицій економічного змісту, рекреаційні послуги характеризуються такими ознаками:

- інтегративність, оскільки поєднують виробничі, сервісні та управлінські процеси;
- інноваційність, адже ефективність і привабливість послуг значною мірою визначається рівнем використання сучасних технологій – цифрових платформ, онлайн-резервування, CRM-систем та ін.;
- мультиплікативний ефект, що проявляється у впливі на розвиток суміжних галузей – транспорту, торгівлі, культури, будівництва, сільського господарства;
- соціально-економічна спрямованість, оскільки рекреаційні послуги сприяють підвищенню якості життя населення, зайнятості та доходів у регіоні [15].

Таким чином, теоретична основа організації та проектування рекреаційних послуг у системі готельно-ресторанного бізнесу поєднує класичні економічні підходи до оцінки ефективності, системне управління послугами та інтеграцію інноваційних технологій. Це забезпечує досягнення ключових економічних цілей: підвищення доходності підприємств, оптимізацію витрат, залучення інвестицій та формування конкурентоспроможного туристично-рекреаційного продукту.

Ефективність функціонування рекреаційних послуг на території Волинської області збільшила взаємодію комплексу економічних, ресурсних та організаційних чинників, які формують як зовнішнє, так і внутрішнє середовище рекреаційної сфери регіону [7]. До економічних чинників належать рівень інвестиційної активності, державна підтримка галузі, платоспроможність населення, а також особливості ринкового попиту та сезонності, що впливають на обсяги та якість надання послуг. Важливе значення має економічний потенціал регіону загалом, зокрема його здатність забезпечувати розвиток інфраструктури та створювати робочі місця у сфері рекреації [8].

Економічні чинники, що впливають на ефективність функціонування рекреаційних послуг на території Волинської області, є комплексом умов, які пропонують фінансові можливості розвитку рекреаційної сфери та її інтеграцію в регіональну економіку (табл. 1).

Таблиця 1

Аналіз економічних чинників впливу на рекреаційні послуги готельно-ресторанного комплексу Волинської області

Економічні чинники	Опис і вплив
Рівень інвестицій	Впливає на розвиток інфраструктури, модернізацію послуг, пропозиції розширення
Державна підтримка	Сприяє фінансуванню проектів, стимулює підприємництво, знижує безробіття
Платоспроможність населення	Визначає доступність послуги і формує запит
Системи пільг та субсидій	Підтримка інвестиційних проектів та розвитку малого і середнього бізнесу
Цінова політика	Регулює конкурентоспроможність, адаптує послуги до сезонних коливань попиту
Економічний потенціал регіону	Визначає норму зайнятості, доходи, соціальний стан, запит на рекреаційні послуги
Рівень розвитку суміжних галузей	Впливає на комплексність туристичної пропозиції і привабливість регіону

Джерело: створено авторами за [8, 10]

Підвищення ефективності рекреаційних послуг на території Волинської області зумовлено комплексною взаємодією економічних, ресурсних та організаційних чинників, серед яких інвестиційна активність, державна підтримка, платоспроможність населення та особливості ринкового попиту відіграють ключову роль у формуванні як внутрішнього, так і зовнішнього фінансового потенціалу регіональної рекреаційної сфери.

Значною складовою є рівень інвестиційної активності в рекреаційну інфраструктуру, що впливає на створення та модернізацію готельно-ресторанних комплексів, оздоровчих центрів, туристичних маршрутів та інших сервісів. Недостатність інвестиційних ресурсів, що є актуальною

проблемою в умовах загальної економічної нестабільності, розвиває інфраструктуру та обмежує якість надання послуг.

Державна підтримка є визначальним фактором, особливо в умовах війни, що сприяє реалізації цільових програм розвитку туризму не тільки фінансуванню інфраструктурних проектів, але й стимулює підприємницьку активність у регіоні, знижує рівень безробіття та покращує соціально-економічний стан населення. Застосування механізмів пільгового кредитування, грантів та податкових преференцій формує сприятливі умови для залучення приватних інвесторів. Важливою складовою є адаптація цінової політики в рекреаційному секторі з урахуванням купівельної спроможності населення та сезонності попиту, що забезпечує гнучко регулювання тарифів для забезпечення конкурентоспроможності послуг [2].

Економічний потенціал регіону, зокрема структура зайнятості, рівень доходів населення та розвиток суміжних галузей, виступають основою для забезпечення сталого попиту на рекреаційні послуги. Розвиток туристично-рекреаційної сфери сприяє створенню нових робочих місць, що позитивно впливає на рівень життя та знижує соціальну напругу. Таким чином, економічні фактори глибоко взаємопов'язані і формують системний вплив на ефективність рекреаційної діяльності в регіоні [4].

Цей системний підхід дає змогу більш гнучко керувати розвитком рекреаційної сфери Волинської області з урахуванням економічних реалій і спрямувати ресурси на підвищення якості послуг та підвищення їх доступності для широкого кола споживачів.

Ресурсні чинники включають природно-кліматичний потенціал, що охоплює унікальні лісові масиви, озерні системи, мінеральні джерела, а також багатство культурно-історичних об'єктів, що формують привабливе середовище для рекреаційних і туристичних потреб. На території Волинської області представлені різноманітні природоохоронні зони, які мають значний

потенціал для оздоровлення, відпочинку та пізнавального туризму. Рекреаційна інфраструктура, що включає готельно-ресторанний сектор, транспортну систему, інформаційні центри, є визначальним елементом у реалізації рекреаційних можливостей регіону [7].

Організаційні чинники характеризуються комплексом взаємопов'язаних процесів управління, що забезпечують координацію між органами влади, приватним сектором та громадськими ініціативами у формуванні цільової та ефективної системи рекреаційних послуг. Значущими є рівень кваліфікації персоналу, впровадження системи якості обслуговування, маркетингові заходи та стратегічне планування, що сприяють підвищенню конкурентоспроможності галузі. Взаємозв'язок чинників та синергії цих осіб створюють підґрунтя для стабільного функціонування та сталого розвитку рекреаційної сфери Волинської області, що відповідає сучасним вимогам ринку та запитам споживачів.

Сучасний розвиток готельно-ресторанного господарства Волинської області визначається значним потенціалом рекреаційного сектору, обумовленим наявністю природно-ресурсного, культурно-історичного та туристично привабливого потенціалу. Незважаючи на позитивні тенденції зростання кількості готельно-ресторанних закладів та туристичних потоків, ефективність їх функціонування залишається обмеженою, що зумовлено недостатньо системним економічним обґрунтуванням організації рекреаційних послуг, низьким рівнем інвестиційної привабливості, обмеженою інтеграцією з регіональною туристичною інфраструктурою та невпровадженням сучасних управлінських і маркетингових інструментів [7].

Економічне обґрунтування проектування рекреаційних послуг передбачає комплексний аналіз витрат та доходів, визначення рентабельності окремих видів послуг, оцінку внутрішньої норми прибутку, терміну окупності

інвестицій та формування оптимальної структури послуг, що забезпечує максимізацію економічного ефекту.

Проектування рекреаційних послуг в готельно-ресторанних закладах Волинської області потребує інтеграції економічних, маркетингових і організаційних аспектів. Це передбачає розробку продуктів, що відповідають потребам різних сегментів споживачів, оптимізацію структури витрат на надання послуг, підвищення завантаженості об'єктів та зростання середнього доходу на одного відвідувача. Використання фінансових показників, таких як коефіцієнт рентабельності інвестицій, коефіцієнт операційної маржі та відношення витрат до доходів, дозволяє оцінити ефективність запроваджених змін та прогнозувати економічні результати розвитку підприємств [2].

Сучасні економічні умови, що характеризуються зростанням конкуренції на регіональному ринку туристично-рекреаційних послуг, зміною поведінки споживачів та підвищенням вартості ресурсів, потребують застосування економічно обґрунтованих моделей організації та проектування рекреаційних послуг. Такі моделі мають поєднувати фінансову ефективність, інвестиційну привабливість та підвищення якості обслуговування. Це передбачає використання методів економічного аналізу, оптимізацію структури витрат, розробку інвестиційних проектів з оцінкою окупності та внутрішньої норми прибутку, а також впровадження сучасних технологій управління та маркетингових стратегій.

Економічне обґрунтування організації та проектування рекреаційних послуг у готельно-ресторанних закладах Волинської області передбачає визначення фінансово-економічних показників ефективності діяльності, що дозволяє оцінити доцільність інвестування в різні види послуг та структуру закладу. Для цього використовується система ключових показників, таких як рентабельність інвестицій, середній дохід на одного відвідувача, рівень завантаженості об'єктів та співвідношення витрат до доходів [10]. В табл. 2

наведено приклад економічного аналізу потенційних рекреаційних послуг на базі середнього готельно-ресторанного комплексу Волинської області.

Таблиця 2

Економічний аналіз потенційних рекреаційних послуг готельно-ресторанного комплексу Волинської області

Вид рекреаційної послуги	Очікуваний дохід, тис. грн./рік	Очікувані витрати, тис. грн./рік	Рентабельність інвестицій, %	Терміни окупності, років
СПА та оздоровчі процедури	450	300	50	2,0
Екскурсійні тури	200	120	66,7	1,8
Тематичні ресторани	350	280	25	3,0
Організація майстер-класів	100	60	66,7	1,5
Організація корпоративних подій	180	120	50	2,0

Джерело: складено авторами на основі [5]

Аналіз таблиці показує, що найбільш ефективними з точки зору інвестиційної привабливості є екскурсійні тури та майстер-класи, що потребують менших капіталовкладень і швидко окуповуються. Рентабельність тематичних ресторанів нижча через високі операційні витрати, що свідчить про необхідність оптимізації структури послуг та ефективного планування ресурсів.

Львівська область є ключовим туристичним хабом Західної України, що значно впливає на потенційну економічну ефективність рекреаційних послуг порівняно з Волинською областю. Ключова перевага Львівської області це екскурсійні тури (особливо історичні та гастрономічні) та тематичні ресторани, що матимуть значно більший потенціал доходу, а СПА та оздоровчі

процедури (особливо у Трускавці, Моршині та Східниці) демонструватимуть високу спеціалізовану прибутковість.

Рівненська область має більш порівнянну економічну та туристичну базу з Волинською, хоча зазвичай має менший загальний туристичний потік. Ключова перевага Рівненщини це рекреаційні послуги, пов'язані з унікальними місцевими ресурсами (наприклад, тематичні тури, пов'язані з бурштином або історичними фортифікаційними спорудами), що можуть демонструвати вищу рентабельність через низьку конкуренцію в цих нішах.

В цілому, Львівська область зазвичай має вищий потенціал доходу та обороту для всіх видів рекреаційних послуг, але з вищими інвестиційними та операційними витратами. Волинська та Рівненська області можуть демонструвати вищу відносну рентабельність інвестицій та швидші терміни окупності для послуг, які не вимагають значних початкових інвестицій (екскурсійні тури, майстер-класи), завдяки нижчим витратам і меншій конкуренції, що робить інвестиції в ці послуги більш привабливими з точки зору фінансової ефективності на одиницю вкладення.

Ефективність діяльності закладів готельно-ресторанного господарства, які надають рекреаційні послуги, визначається сукупністю економічних, соціальних та інноваційних факторів.

У сучасних умовах розвитку індустрії гостинності конкурентоспроможність підприємств значною мірою залежить від рівня технологічної модернізації сервісу, використання цифрових рішень у менеджменті, маркетингу та обслуговуванні клієнтів.

У Волинській області, за даними департаменту економіки, інвестиційної діяльності та регіональної політики ОВА та профільних управлінь, частка закладів, що активно впроваджують інноваційні технології (онлайн-букінг, CRM-системи, цифрові меню, мобільні застосунки, автоматизовані системи управління готелем), становить орієнтовно 35-40% від загальної кількості

підприємств готельно-ресторанної сфери. Ці підприємства демонструють вищі показники ефективності: середній рівень завантаженості номерного фонду становить близько 65-70 %, тоді як у закладах без цифрової інфраструктури – не більше 45-50 % [5] (табл. 3).

Інноваційні технології перетворюють рекреаційні послуги з базового на комплексний, персоналізований та інтерактивний досвід, що позитивно впливає на залучення рекреантів (рис. 1).

Таблиця 3

Порівняльна оцінка економічної ефективності закладів готельно-ресторанного господарства залежно від рівня інноваційності

Показник	Заклади з високим рівнем інноваційності	Заклади з традиційним рівнем послуг	Відхилення, %
Середня завантаженість номерного фонду	68%	47%	+21
Середній чек на одного клієнта, грн.	1250	980	+27
Рентабельність діяльності, %	18,2	10,7	+7,5
Частка додаткових послуг у доході, %	34	22	+12
Економія на операційних витратах, %	14	0	+14

Джерело: узагальнено за матеріалами регіональних звітів за 2023–2024 рр. [5]

Рис. 1. Схема впливу інноваційних технологій на рекреаційні послуги готельно-ресторанних закладів Волинської області

Використання інноваційних технологій позитивно впливає на ключові економічні показники діяльності:

- підвищення рентабельності продажів у середньому на 8-12% за рахунок оптимізації витрат і зростання середнього чеку;
- скорочення операційних витрат на персонал і енергоресурси на 10-15% завдяки автоматизації процесів бронювання, обліку та обслуговування;
- збільшення доходів від додаткових послуг (спа, дозвілля) на 15-20% завдяки цифровому просуванню й персоналізованим пропозиціям;
- зростання рівня клієнтської лояльності (повторних відвідувань) до 60% завдяки онлайн-програмам лояльності [13].

Для глибокого розуміння особливостей економічної ефективності проектування та організації рекреаційних послуг закладів готельно-ресторанного господарства Волинської області необхідно застосувати комплексний підхід, використовуючи інструменти маркетингового аналізу, зокрема SWOT-аналіз. Він є актуальним інструментом для оцінки та вдосконалення цього напрямку, особливо в умовах підвищення конкуренції між регіонами України за увагу до різноманітності пропонованих рекреаційних послуг (табл. 4).

Таблиця 4

**SWOT-аналіз економічної ефективності проектування та організації
рекреаційних послуг закладів готельно-ресторанного господарства
Волинської області**

Сильні сторони	Слабкі сторони
- Високий природно-рекреаційний потенціал Волинської області (озера, ліси, національні парки, історико-культурні пам'ятки); - Розвиток готельно-ресторанних закладів в туристично привабливих місцях; - Зростаючий інтерес споживачів до еко-, wellness- та гастрономічного туризму; - Можливість впровадження інноваційних технологій («розумні» системи управління, онлайн-сервіси).	- Недостатній рівень технологічного оснащення більшості готельно-ресторанних об'єктів; - Обмежене фінансування інноваційних проєктів у сфері рекреації; - Сезонність попиту на рекреаційні послуги та слабкий маркетинг; - Нестача висококваліфікованих кадрів у сфері інноваційного управління та цифрових технологій.
Можливості	Загрози
- Отримання грантів і державної підтримки на впровадження інновацій у рекреаційній галузі; - Розвиток онлайн-букінгу, автоматизації сервісів і смарт-технологій у готельно-ресторанному бізнесі; - Збільшення попиту на рекреаційні послуги і здоровий відпочинок; - Співпраця з освітніми та науковими закладами Волині для розроблення інноваційних проєктів у сфері рекреації.	- Війна в Україні; - Конкуренція з більш розвиненими рекреаційними регіонами України; - Економічна нестабільність та зростання цін на енергоносії; - Екологічні ризики, що можуть знизити привабливість природних територій; - Низький рівень цифровізації державного управління у сфері рекреації.

SWOT-аналіз показує, що використання інноваційних технологій у проєктуванні та організації рекреаційних послуг закладів готельно-ресторанного господарства Волинської області має значний потенціал для підвищення економічної ефективності, привабливості та конкурентоспроможності регіону. Водночас для досягнення цих цілей необхідно забезпечити інвестиційну підтримку, розвиток цифрових компетенцій кадрів і формування комплексної регіональної стратегії сталого рекреаційного розвитку [12].

Для підвищення ефективності організації та проєктування рекреаційних послуг у готельно-ресторанному бізнесі регіону необхідно впроваджувати комплекс економічно обґрунтованих заходів, що базуються на інноваційних, маркетингових та інвестиційних підходах. По-перше, інноваційні рішення слід застосовувати як у технологічній, так і в організаційній площині, зокрема через впровадження сучасного обладнання для надання послуг, цифрових систем управління бронюванням та контролю якості обслуговування, автоматизації внутрішніх процесів і використання мобільних додатків для взаємодії зі споживачами [11]. По-друге, маркетингові заходи мають ґрунтуватися на сегментації ринку та аналізі споживчих потреб, формуванні диференційованих пакетів послуг, використанні сучасних каналів комунікації та просування, включаючи соціальні мережі, туристичні платформи та партнерські програми з іншими закладами та туристичними агентствами. Економічне обґрунтування таких заходів передбачає розрахунок очікуваного приросту доходів, оцінку рентабельності послуг, терміну окупності нових проєктів та співвідношення витрат до прибутку [9]. По-третє, інвестиційні підходи повинні бути спрямовані на оптимізацію структури капіталовкладень, залучення державних та приватних інвестицій, участь у грантових програмах та формування стратегічних партнерств для створення конкурентоспроможних туристично-рекреаційних продуктів. Важливо також

проводити регулярний моніторинг фінансово-економічних показників закладів, оцінювати ефективність нововведень та коригувати стратегії управління у відповідь на зміни попиту та конкурентного середовища. Запровадження зазначених заходів дозволить забезпечити підвищення рентабельності та доходності готельно-ресторанних підприємств, збільшення завантаженості об'єктів, формування інноваційного та привабливого туристично-рекреаційного продукту, а також сталий розвиток регіональної індустрії рекреаційних послуг.

Висновки. Дослідження показало, що економічна ефективність рекреаційних послуг готельно-ресторанного господарства Волинської області прямо залежить від рівня впровадження інноваційних технологій. Інноваційні заклади демонструють вищу завантаженість, рентабельність та доходи від додаткових послуг порівняно з традиційними. Основними факторами підвищення ефективності є цифровізація процесів, вдосконалення організаційно-управлінських моделей, розвиток маркетингу та кадрового потенціалу. SWOT-аналіз підтвердив наявність сильних сторін і можливостей регіону для інноваційного розвитку, а також необхідність подолання слабких сторін і зовнішніх загроз. Реалізація зазначених резервів створює передумови для зростання прибутковості підприємств, посилення конкурентних переваг та формування комплексного рекреаційного продукту Волинської області.

Незважаючи на виклики, Волинська область має значний потенціал для подальшого розвитку рекреаційних послуг, що може суттєво збільшити їхній внесок у соціально-економічний розвиток регіону у майбутньому.

На основі отриманих результатів, які підтверджують пряму залежність економічної ефективності рекреаційних послуг Волинської області від впровадження інноваційних технологій та цифровізації процесів, подальші наукові дослідження мають бути зосереджені на кількісному економетричному моделюванні впливу інноваційного чинника на ключові

фінансові показники для розробки обґрунтованої інвестиційної моделі, на глибокому порівняльному бенчмаркінгу ефективності інноваційних і традиційних закладів із закладами Західного регіону для виявлення найкращих практик, а також на дослідженні синергетичного ефекту від створення територіальних рекреаційних кластерів та аналізі споживчих переваг і готовності платити за інноваційний та екологічний туристичний продукт, що у сукупності дозволить вдосконалити організаційно-управлінські моделі та підвищити внесок сфери в соціально-економічний розвиток регіону.

Список використаних джерел

1. Баландіна І.С. Економіко-технологічне проектування об'єктів готельно-ресторанного господарства. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2022. Т. 33 (72), № 3. DOI: <https://doi.org/10.32782/2523-4803/72-3-3>.
2. Валінкевич Н.В., Осіпчук А.С. Економічний аналіз діяльності підприємств туристичної інфраструктури під час воєнного стану в Україні. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. № 69. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-153>.
3. Даниленко-Кульчицька В.А. Вплив війни на готельно-ресторанний бізнес України. *Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі*. 2022. № 6. С. 19–23. DOI: <https://doi.org/10.32782/tourismhospcee-6-3>
4. Департамент економіки, інвестиційної діяльності та регіональної політики Волинської обласної державної адміністрації. URL: <https://voladm.gov.ua/category/turizm/1/> (дата звернення 06.09.2025)
5. Дмитришин Б.В. Інновації як визначальний фактор розвитку готельно-ресторанного бізнесу. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2023. Вип. 9 (42). DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2023.9\(42\).58-66](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2023.9(42).58-66).

6. Єрко І.В., Мельник Н.В., Демчук О.А. Аналіз і динаміка розвитку підприємств готельно-ресторанного господарства. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. № 63. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-77>.
7. Кирпіченкова О., Ущатовський А., Петрусенко К. Організація рекреаційних послуг у сфері аквакультури в готелі. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. № 72. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-96>.
8. Кулиняк І.Я., Головецький Д.І. Цифрові інструменти маркетингового менеджменту підприємств: роль, переваги та виклики використання. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління»*. 2023. Vol. 7, No. 2. DOI: <http://doi.org/10.23939/semi2023.02>
9. Лепкий М.І., Подоляк В.М. Регіональні особливості проектування та організації рекреаційних послуг у готельно-ресторанних комплексах України. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. № 75. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-75-55>
10. Лисюк Т. Інноваційні рішення в готельно-ресторанному бізнесі: технології автоматизації та персоналізації послуг. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. № 67. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-13>.
11. Лисюк Т., Терещук О., Пасічник М. Інноваційні технології у готельно-ресторанному господарстві. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. № 40. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-11>.
12. Максименко О.Р., Красножон С.В. Інноваційні технології у туристичному та готельно-ресторанному бізнесі. *Збірник наукових праць Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту*. Хмельницький, 2020. № 16. С. 252–261.
13. Опанащук Ю.Я., Колісниченко Т.О., Вергун А.М. Світові досягнення та інноваційні технології в сучасному туристичному та готельно-ресторанному бізнесі. *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. Серія : Економіка та*

менеджмент. 2021. № 27. С. 57–66. DOI: <https://doi.org/10.33813/2224-1213.27.2021.6>.

14. Паска М.З., Радзімовська О.В., Гузенко І.І., Гузенко А.Ю., Холявка В.З. Інновації в готельно-ресторанній індустрії. *Humanities Studies*. 2022. № 12 (89). С. 153–159. DOI: <https://doi.org/10.26661/hst-2022-12-89-17>.

15. Dashchuk Y., Matviichuk L., Lepky M., Sidoruk S. Financial support of culture, tourism and creative industries in Ukraine: opportunities and prospects. *Financial and credit activities: problems of theory and practice*. 2021. No 5 (40). DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v5i40.245257>.